

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Dominicæ Quinquagesimæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

tas detinet ad peccandum, quos amor captiuos ligat, quia malus amor est in causa, quare tam bonæ, sanctæque inspirationes, & à Deo tories acceptæ negligantur. Quotidiè nos sacerdotes sacram scripturam legimus, & prædicamus. Quare igitur in nobis, qui docemus alios, non maximum facit fructum verbum Dei? Quia ad creaturam aliquam nos amor ligauit, vnde recedere nolimus: idèd verbum Dei in nobis operari non potest. Alius ligatur ad crapulam & vinum, alius ad aleam, alius ad pecunias, alius ad scortum, & ad huiusmodi alia multa, quibus impeditur. Adam primus parens Gen. 3. nosster amore ligatus ad Euam, quia illam contristare noluit, ei confensit de ligno vetito edere, quamuis malum hoc esse sciret. Salomon quoque non 3. Reg. 11. ignorabat idololatriam Deo omnium exosam, & sibi prohibitam: tamen non continuit se ab ea, sed propter amorem mulierum idolis templa, seu aras edificauit, & adorauit. Sic Herodes quoque ex Ioanne Baptista verbum Dei audiens, dilexit eum & libenter audiebat illum. Sed quare verbum Dei in eo nullum attulit fructum, maximè per verbum Dei monito, vt illicitas solueret nuptias? Idèd certè, quia amore addictus fuit vesano pestilentissimæ illi Herodiadi, qua carere noluit. Quamobrem Dei verbum ne operaretur fructum, amor ille perditus impediuit. Nos igitur filij, non erubescamus pro virtute, pro Dei amore, ac cultu, quæcunque etiam vilia, præsertim si virtutis in his exercitium fuerit, exercere. Non parcamus labori, aut difficultati, quo vincamus, extirpemusque priuatum amorem. Nulli rei quoque in hæreat adèd cor nostrum, vt illam præferamus Deo. Et tunc cor nostrum erit terra, quæ fructum adferre possit centuplum, largiente id nobis Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA, EPI-
stola B. Pauli Apostoli, I. Corinth. XIII.

I linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æsonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia, & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum. Et si distribuero in ciuitates pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas non emulatur, non inflatur, non agit perperam, non est inuisiosa, non quarit que sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas enim nunquam excidit: siue prophetia euacuabitur, siue lingua cessabit, siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus, loquebar vt paruulus, sapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus. Quando autem factus sum vir, enuchiani que erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem

E. VI
21

autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam facie & cognitus sum. Nunc autem manent fides, spes, & caritas, tria hæc maior autem horum est caritas.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

1. Cor. 13.

Vbi Apostolus hortatus Corinthios fuerat, omnes nos esse vnum corpus Christi, cuius cum varia sint dona (sicut & membrorum aliaque alia sunt officia in naturali corpore) singularibus membris collata, idque non in vnius hominis, sed in totius corporis mystici utilitatem. Ne quis inflatur, aut se extollat aduersus alium propter aliqua dona, que in se magis, quam in alio reperit, puta prophetiam, genera linguarum, gratia curationum, aut aliquid huiusmodi, sciat se certum non esse per hæc se placere Deo: quandoquidem ea, que in utilitatem dantur multorum, & bonis & malis dantur. Nec raro fit, vt magis propter utilitatem conferantur eorum, qui his participant donis, quam ob meritum eius, qui dona hæc recipit. Eam ob rem in epistola hodierna cum excellentiorem nobis, securiorisq; viam, que fallere nos non posset, vellet ostendere, charitatem commendat, præfertq; eam omnibus alijs, quibusuis operibus, atque donis dicens: Si linguis loquar hominum, omnium generum linguas intelligens & loquens, aut etiam Angelorum (habent enim & Angeli modum quandam loquendi, seu insinuandi, quo à superioribus illuminentur inferiores) vane voce mea insinuare alteri voluntatem suam: charitatem autem, id est, amorem Dei & proximi Deo infusum, quo carere potest omnium linguarum loquens, non habeam, factus sum velut aes sonans, aut cymbalum tinniens, quod sonum quidem generat, sed nihil loquitur, aut significat. Sic tamen omnium linguarum loquar, non habeam autem charitatem, ero vt sonus nihil significans, quia absque spiritu veluti mortuus sum. Sicut autem corpus absque anima mortuum est, ita anima est mortua absque charitate. Quid autem mortuo prodest, prodesse alijs multis? Quid prodest docenti, prædicanti alios conuertere, alios ad vitam instruere, si doctor ipse non habet charitatem? si ipse in se non habeat vitam? Et si habuero omnem prophetiam, futura prænoscentem, nouerimq; omnia mysteria sacræ scripturæ, omnemque scientiam, adeo vt nihil me fugiat, habuero quoque tam perfectam fidem, vt montes transferam, iuxta promissa Christi, dicentis: *Quicumque bixerit huic monti, tolle te, & mitte te in mare. & non hesitauerit, fiet ei:* charitatem autem non habuero, tamen si ex donis illis aliquid esse existimer, tamen nihil sum, quia spiritui meo vita deest, Deus. *Qui autem putat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducat.* Præterea, si distribuero pauperibus facultates meas, id est, omnia que habeo, & habere possim bona, quod Christus perfectionis vocat opus, dicens: *si vis perfectus esse, vade & vende omnia qua habes, & da pauperibus:* mihi tamen charitatem non habenti nihil prodest, quantumuis scriptura elemosynam laudet. Quod si corpus meum laxissimis tradidero poenis, ita vt flammis iniectus ardeam, sine charitate ad æternæ vitæ consecutionem nihil mihi prodest. Posset enim aut ex feruili timore, aut ex iactantia, aut odium seruans in proximum quis martyrium pati: cui tamen sine charitate.

Lingua Angelorum quales sunt.

Matth. 21.

Gal. 6.

Matth. 19. Marci 10. Lucae 14.

nite patienti beatitudo nulla conferretur. Quare cum nullum esse, aut
 posse bonum possit absque charitate, qui charitatem habet, omnia ha-
 bet. Est autem charitas patiens & benigna. Patientia est verò aliena mala
 equanimiter perpeti, contra eum quoque, qui mala irrogat, nullo dolore
 moreri. Nam qui sic proximi mala portat, ut nihilominus tacitus doleat,
 tempusque dignæ retributionis quærat, patientiam non exhibet, sed fingit.
 Charitas igitur patiens est, benigna est, ut non solum aliena mala toleret,
 sed etiam quos portat, amet. Non amulatur, quia is qui de temporalibus
 bonis nil appetit, alienis felicibus successibus inuidere quoque nescit. Cha-
 ritas non agit perperam aut peruersè, proximum nequiter impediens. Cha-
 ritas quoque non inflatur superbiens ex temporali felicitate, nec est ambi-
 tiosa, honores & fastum diligens, nec quærit quæ sua sunt, sed aliorum sa-
 lutem animarumque profectum suis commodis suisque utilitatibus præ-
 fert. Non irritatur, ut commota vltionem meditetur, nec quomodo alte-
 ri inferat malum, cogitat. Charitas denique non gaudet super iniquitate:
 quia nec exultat in perditione delinquentium, nec in sustentium aduerfi-
 tate lætatur, sed magis congaudet veritati, non tam doctrinæ, quam ope-
 rum iustitiæ. *Charitas omnia suffert* longanimiter propter spem vitæ æternæ,
 omnia credenda credit, intellectum suum captiuans in obsequium Christi.
 Omnia sperat quæ promisit Deus, omniaque illa expectans, perseveranter
 sustinet. Charitas nunquam excidit à Deo, nunquam desinit hic crescens,
 donec in futura vita perficiatur. Sed dicitur: Quomodo tunc scriptum est? *Re-*
surgite charitas multorum? Aut quomodo cuidam in Apocalypsi dicitur: *Ha-*
beris autem te, quod charitatem tuam primam reliquisti, si charitas nunquam à
 Deo excidit? Dicendum, non dictum esse charitatem non posse amitti, sed
 charitatem, quamdiu est & ubi est, non separari aut excidere à Deo. Nam
 si excideret, iam charitas non esset. Potest igitur charitas quæ fuit, non esse,
 non potest autem quæ est, à Deo excidere. Omnia alia quæcunque præclara
 dona Ecclesiæ data peribunt, aut in melius commutabuntur, charitas au-
 tem manebit hic & in futuro. Siue enim (ut nonnulla donorum Dei recen-
 seam) sint prophetiæ, hæc euacuabuntur. Cùm enim quod prophetatum est,
 euenerit, vltra locus prophetiæ non est. Siue sint linguæ, cessabunt. In regno
 namque Dei non erit linguarum varietas, neque necessitas. Poterunt nam-
 que ibi loqui. Verum tamen cuiusmodi ibi locutio post extremum iudi-
 cium futura sit, puto nulli reuelatum, nisi quod fortasse nulli dubium est,
 eo modo quo nunc loquimur in hac vita, tunc non colloquuturos in pa-
 tria. Sequitur: Siue sit scientia, & hæc quatenus ad huius vitæ modum sci-
 endi atinet, destruetur, perficietur verò modo nobiliori & perfectiori,
 quam hic cognoscimus. Ex parte enim, hoc est, imperfectè hic cognosci-
 mus, non omnia cognoscentes, sed interim multa ignorantes, & ex parte
 prophetamus: quandoquidem pauca ex multis his quoque, qui donum ha-
 bent prophetiæ, reuelantur in hac vita. Cæterum cum hæc vita, quæ imper-
 fectio est tempus, transierit, & euenerit in futura beatitudine, quod per-
 fectum est, & quod in veritate consummatum est, euacuabitur id, quod ex
 parte, id est, cessabit omnis imperfectio, quæ in hac vita fuerat. Non disti-
 nulla B. Iohannes in epistola sua loquitur: *Charissimi nunc Dei filij sumus, & non*

Gregor.
 Patientia
 quid sit.

2. Cor. 13.

Math. 24.

Apoc. 2.

Charitas quæ
 amitti potest.

1. Ioh. 3.

VI
21

dem apparuit, quod erimus. Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est. Cuius rei capiat similitudinem: Cum essem paruulus seu puer, loquebar imperfectè & balbutiens, ut mos est puerorum. Sapiebam quoque, puta pueriliter ut paruulus, agitabam quoque ludicra ut paruulus. Quando autem factus sum vir perfectus consummatusque usu rationis, scientia atque iudicio, euacuavi, deserui contemptusque ea, que sunt paruuli, puerilia scilicet. Hoc modo bonorum imperfectio huius vitæ nobis peribit, ita tamen ut in aliam perfectionem ac plenitudinem in futura vita mutetur. Hoc namque tempore caliginoso, quo hic viuimus, videmus Deum quasi in speculo & ænigmate suo. Per visibilia enim hæc, & maxime per hominem, qui ad imaginem Dei creatus est, in notitiam pertingimus Dei, contemplantes eum, quasi in speculo. In futuro autem seculo tunc videbimus eum facie ad faciem. Itaque nunc Deum cognosco imperfectè, & vix ex aliqua parte, tunc autem, hoc est, in futura vita cognoscam eum, sicut & cognitus sum. Quamdiu autem in hac vita degimus, manent in electis & sanctis Dei coniunctim fides, spes, & charitas, quibus hæcant Deo, è quibus tribus maxima est charitas. Spes namque & fides possent esse in homine informes. Porro charitas non potest esse informis, quæ alijs bonis vitam præstat & decorem.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

Dominica Quinquagesimæ. Luca XVIII.

NON immeritò quis admirari possit, quomodo fiat, ut hodierno die, qui hominibus præsertim mundanis gaudio est & lætitiæ, Ecclesia præter subtractionem canticorum lætitiæ, memoriam proponat Dominicæ passionis. Nam dies hæc vocatur à vulgo carnispriuium, eo quod in crastino quadragesimalis cibus maxime à clericis debeat sumi, & hodie carnibus sit quasi vltimo die in esum sumendis, donec pascha illucescat, valedicendum. Quare incongruum videtur huic temporis passionis Dominicæ memoriam applicare, quo tot sunt leuitates, totidemque abominationum transgressiones, ut iustus hic dies spirituspriuium, quam carnispriuium, vocaretur. Reuera enim non parum spiritus priuatur deuorine, cum nimium tribuitur carni. Admissa fuit olim à patribus recreatio aliqua hoc die, post quem magno feruore incipiebant homines penitentia & abstinentia se macerare. Honestum enim gaudium non est prohibitum, licet hoc vnum præcipue laudetur, quod de bonitate concipitur creatoris, quod de beneficijs quoque augetur ab eodem acceptis: dum seipsum his indignum ex animo sentit homo, gaudetque in sola misericordissima dignatione Dei, quam super se liberalissimam ac copiosam videt. Pari modo gaudium quoque est religiosum, de euasione peccatorum, & de gratia se custodiente. Verum, relicta lætitiæ spirituali, gaudium nunc se tradunt homines diabolico. A quo retrahere eos cupit Ecclesia, idcirco quod omnium maxime compungere debet mentem, historiam narrat summam Dominicæ passionis, ut memores charitatis huius immensæ, erubescamus seruitij captiuitatisque diabolicæ. Quomodo ergo mundus & diabolus suis filijs iugum imponit vitium & peccandi exercitium, ita Ecclesia suis alumnis ac deuotis Dominicæ

Gene. 19.

Passionis Dominicæ memoria cur hic insinuetur.

Gaudium religiosum quod.

passionis opponit exemplum. Mundus gaudet in operibus carnis, filij Ecclesie compunguntur deuotis exercitijs spiritus. Illi latam currunt viam ad infernum, hi ambulauit arctam viam spiritus. Verum redeamus, audiamusque Euangelium.

Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quae scripta sunt per Prophetas de Filio hominis.

Hoc Euangelium tamen hodie legatur, est tamen hodie non factum, sed ea quae hic leguntur, dicta & facta sunt circa vltimum Paschae, quando iam Iesus à Galilea ascenderat Hierosolymam, paulo post passurus. Tunc enim assumpsit discipulos suos, & ait illis secretò: Ecce ascendimus Hierosolymam. Quod passionem suam praedixit suis, idè fecit, ne postea nimium scandalizarentur discipuli, & videntes Iesum captum, putarent eundem non potuisse euadere, sed manibus fuisse impiorum praecupatum. Praedixit igitur suam passionem, quo ostenderet se ea, quae ventura sibi erant, praescire quidem, sed vltro cum euadere posset, eadem subire. Deinde confortare eos voluit contra futuram tristitiam, vt minus turbarentur, cum eueire cernerent, quae sibi fuerant praedicta. Voluit autem secretò illis haec dicere. Quare secretò? Ob euitandam turbationem. Homines enim compassiui & feminæ deuotæ turbatae scribis alios inquietassent. Haec Christo Apostolis reuelante dubium non est Iudam quoque apostolum tunc adfuisse, qui ipsum erat traditurus, sed an Iudas tunc adhuc bonus fuerit, nec ne, ignoratur. Certè autem est, Christus quicquid dixit, qui eius cor videbat, ad illius (si fortasse malae fuerit voluntatis) correctionem dixisse: Ecce, inquit ascendimus Hierosolymam, Vides eum vltro fuisse passum, qui ad locum ascendit passionis, vbi erat tradendus & flagellandus? Nisi vltro se tradere voluisset in mortem, non debuit ad locum accedere, quo se capiendum & interficiendum sciebat. Ascendimus autem dicit, quia à Galilea veniens ad montana ibat, vbi Hierusalem sita erat. Et consummabuntur omnia quae dicta sunt per prophetas de Filio hominis. Quasi dicat: Quicquid de mea passione, quicquid de resurrectione scripserunt Prophetæ, nunc implebuntur, vt inde quoque intelligatis me esse, quem praedixerunt Prophetæ, cum eadem videritis in me impleri. Voluit autem consummari in Hierusalem & impleri, quae de illo scripta sunt, non absq; ratione. Nec enim, vt dixit, capiebatur Prophetam perire extra Hierusalem. Deinde congruebat, quia se ipsum Patri pro vniuerso erat immolaturus mundo, vt hanc offerret hostiam in ciuitate sacerdotali, vbi erat templum & doctrina legis, quo simul inexcusabiliores fierent Pharisei & Scribae, apud quos erat scientia legis dum viderant in Christo impleri, quod praedictum in Scripturis legebat. Fuit praeterea ciuitas haec Hierusalem regia metropolis. Christo autem Pater dedit omnia in manus, imò & post resurrectionem suam datam sibi potestatem adfirmat in caelo & in terra. Ipse quoque rex est & sacerdos, propterea regnum suum non negauit coram Pilato, nec sese regem abnuuit, sed regnum suum non esse de hoc mundo asseruit. Regnum enim suum saepenumero in parabolis testatur: *Simile est regnum inquit, calorum decem virginibus.* Et: *Simile est regnum calorum homini regi, &c.* de se & de Ecclesia loquens. Per passi-

Math. 7.

Math. 20.

Marc. 10.

Luc. 19.
In Hierusalem
cur. pati
Christus voluit.Ionn. 19.
Math. 23.

Ionn. 8.

Math. 5.
Math. 20.

Lucæ 2.
In Bethlehẽ
cur nati vo
luerit Chri-
stus.

Math. 27.
Ioan. 19.

Ioan. 12.

Act. 3.

onem enim sibi acquisiuit hoc regnum, ideo non abs re fuit, vt in regia
velleret pati ciuitate. Aduerte autem hic aliquid sublimioris eruditionis,
qua semper in omni sua vita nos erudire voluit ad humilitatem. In vili
enim & parua ciuitate, nempe in Bethlehẽm voluit nasci, sed in gloriosa
ac nobili ciuitate confundi, non quærens honorem ex patria aut generati-
one, nec fugiens opprobrium, quod maius sibi nouit futurum ex ciuitatis
nobilitate. In Hierusalem enim magna erat populi multitudo, & tum præ-
cipue, quando inter latrones vt vnus illorum est extra ciuitatem Iesus edu-
ctus, & in eorum medio crucifixus. Voluit itaque solus & incognitus na-
sci, quo rursus alia ex parte humilitatem nos docuit, sed noluit solus &
ignotus ex morte confundi. Heu quàm longè alia est nostræ superbix cogi-
tatio, qui magis videri, quàm esse humiles volumus. Nos vbique & in
omnibus excusando, celando, fingendo, dissimulando agimus, ne confun-
damur, aut contemnamur nos defendentes. De Filio hominis. Homini
id est, virginis beatissimæ, cuius filium se plerumque ex humilitate nomi-
nat, cum sit etiam Dei. Quæ sint autem, quæ prædixerit de eo Propheta,
quando quidem Petrus quoque confessus est dicens: *Deus præannunciavit per
omnium Prophetarum pati Christum suum sic:* videamus.

Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, &
conspuetur.

Psal. 49.
Psal. 54.

Isa. 50.

Ibidem.

Thren. 3.

Psal. 68.

Sap. 2.

Isa. 9.

Psal. 21.

Ibidem.

Isa. 53.

Psal. 21.

Ibidem.

Psal. 68.

Dan. 9.

Ibidem.

Soph. 3.

Ibidem.

Roma. 8.

Ephes. 5.

De eius traditione Psalmista dicit: *Qui edebat panes meos, magnificauit su-
per me supplantationem.* De eius agone & pauore mortis idem: *Cor meum com-
batum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor venerunt super
me.* De eius conspuione & percussione Esaias: *Faciem meam non auerti ab incre-
pantibus & conspuentibus in me. Iremque. Corpus meum dedi percipientibus, & genu
meas vellentibus.* Et Hieremias: *Dabit percipienti se maxillam, saturabitur oppro-
brijs.* De eius flagellatione Psalmista: *Et fui flagellatus tota die.* De eius dam-
natione in libro Sapientie: *Morte turpissima condemnemus eum.* De baiula-
tione Crucis Esaias: *P. incipatus eius super humerum eius.* De eius extensione &
crucifixione denuo Psalmista: *Foderunt manus meas & pedes meos, & dimume-
rauerunt omnia ossa mea.* Quod præterea sceleratis est sociatus, quod pro ini-
micis suis rogauit, & quod sponte in mortem se dedit, Esaias: *Tradidit in mor-
tem animam suam & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro
ire in gressibus rogauit.* De vestium quoque eius diuisione Psalmista: *Diruise-
runt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.* De eo quod cla-
mavit se derelictum, Idem: *Deus Deus meus respice in me, quare me dereliqui-
sti?* De fellea potatione idem: *Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea pot-
auerunt me aceto.* De eius morte Daniel: *Et occidetur Christus, & non erit eius
populus, qui eum negaturus est.* Et alia id genus multa. Quis omnia enume-
ret? Igitur de sola (prætermisissis reliquis) resurrectione dicamus quia & ei-
us Propheta Sophonias meminit, dicens: *Expectate me in die resurrexerit omnia mea
in futurum.*

Tradetur enim Gentibus ad illudendum. Quamuis Pater tradiderit Fi-
lium in mortem, iuxta illud: *Proprio Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omni-
bus tradidit illum, & Filius quoque tradiderit seipsum sicut scriptum est: Tra-*

didit semetipsum pro nobis hostiam & oblationem Deo; tamen hic de Apostoli sui traditione & Iudæorum loquitur. Iudas enim Iudæis Christum vendidit, & tam Iudæis, quàm Gentibus tradidit capiendum. Iudæi verò Gentibus, Pilato scilicet & Romanis tradiderunt Christum crucifigendum. Illius autem fuit Christus quatuor vicibus. Primo, in domo Caiphæ. De qua illusione apud Lucam scribitur *Viri, qui tenebant illum, illudebant ei.* Secundo, in domo Herodis: *Spreuit eum, inquit, Herodes cum omni exercitu suo, & illudit eum veste alba.* Tertio illusus est in præterio Pilati, ubi milites coronam ei spineam imprimunt illudentes. Quarto in cruce illudebanti, & principes, & milites dicentes: *Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere.* Flagellabitur. In domo Pilati flagellis cæsus est, vt à planta pedis vsque ad verticem capitis non esset in eo sanitas. Imò vsque ad costarum nudationem (vt multi scribunt sancti) cum esset tenerrimo corpore ac nobilissima complexionem, cæsus est. Dicunt tamen quidam Christum ante quoque fuisse flagellatum in domo Caiphæ tota nocte, vt propterea illud deo intelligatur. *Et castigatio mea in matutinis.*

Illusus vii fuerit Christus quater.

I.

Lucæ 22.

II.

Lucæ 23.

III.

Matth. 27.

Lucæ 23.

Ioan. 19.

Esaiæ 54.

Psalm. 69.

Et postquam flagellauerint, occiderunt eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Et erat verbū istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.

Non passionem suam tantum futuram Apostolis narrat, sed etiam resurrectionem, vt cum vnum euenisse cernerent, aliud quoque futurum non desperarent. Et ipsi nihil horum intellexerunt, quia non intelligebant Scripturas, donec post resurrectionē illis aperuit sensum, ideo nihil iam intellexerunt. Non parum autem faciebat ad hoc, vt minus intelligerent, quod quia Christum, credebant Dei Filium, ideo de eius morte nihil poterant cogitare, sed ea quæ dicebat vera quidem esse, sed intellectum, quem non caperent, habere putabant, fortasse enim non existimabant eum moriturum, aut mori posse ratione diuinitatis.

Ioan. 8.

Factum est autem cum appropinquaret Hiericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset, Dixerunt autem ei, quod IESVS Nazarenus transiret.

Cum IESVS appropinquaret ciuitati, quæ erat Hiericho, cum appropinquaret, id est, cum vicinus esset ciuitati, quia alius Euangelista refert idem miraculum factum dum exiret de ciuitate Hiericho; hoc est, cum adhuc vicinus esset ciuitati, vt intelligatur non accedens, sed recedens de ciuitate, iuxta Marcum, cum adhuc prope esset, refertur hoc fecisse miraculum, quamuis satis incongruus sit iste modus loquendi. Hoc autem miraculum Lucas hic anticipatiue narrat, & postea, quod de Zachæo dicendum fuerat, quasi neglectum repetit. Sedebat secus viam mendicans.

M. th. 26.

Marc. 10.

Lucæ 19.

Et clamauit dicens: Iesu Fili Dauid miserere mei: Et qui

Y 4 pra-

præibant, increpabant eum, vt taceret. Ipse verò multo magis clamabat: Fili Dauid miserere mei.

Clamabat, inquit, puta magna voce & ardēti affectu: Iesu Fili Dauid miserere mei. Iesum nunquam viderat, relatione tamen aliorum, tanta de eo audierat, vt illum non solū Christum crederet, sed etiam sanitatis gratiam ab eo flagitaret. Quod enim Christum credidit, in hoc declarauit, quod illum Filium Dauid nominat, de cuius semine Christum nasciturum omnibus palam erat. Et qui præibant, & qui sequebantur Christum, increpabant cæcum, vt taceret, ne turbaret suo clamore, aut Christum contemplantem, aut populum in itinere ad Christi sermonem auscultantem suo impediret clamore. Ipse verò multo magis clamabat: Fili Dauid, miserere mei. Magnus fuit desiderij feruor huius cæci, ideo noluit sibi prohiberi clamorē ad Iesum. Et tu quoque nō sinas impedire clamorem tuum, vel rememoraciones præteritæ, vel sollicitudines futurę tēporalis vitæ, quādo oras ad Dominum. Imo importunitate, ac orandi violentia tu eorum voces superes, vt tu solus in silentio audiaris, vocibus alijs, quæ se importune ingerunt, compestitis, siue sedatis. Solet enim orantibus nobis frequentior tunc tumultus vitiorum obstrepere, & orationem nostram inturbare. Contra quem eo vehementior intentionis vis oranti est resumenda, quo distractionis atque euagandi pronitatem compestat.

Stans autem Iesus, iussit illum adduciad se. Et cūm appropinquasset, interrogauit illum, dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, vt videam.

Stans autem Iesus, iussit eum adduci ad se. Peruens desiderium, feruentiorq; fides cæci misericordissimum cor Iesu sistingebat, quod nisi præstito beneficio transire noluit. Porro beneficium hoc dare potuisset illum non aduocando, atque interea eum expectando, sed benignitatem pijsissimi cordis sui gloriosus nobis in exemplum cupiebat monstrare, & quā misericordes, clementesq; absque fastidio aut supercilio esse debeamus in pauperes, nos docere. Et cūm appropinquasset, interrogabat illum, dicens: Quid tibi vis vt faciam? Vide clementiam Saluatoris, ad omnia se paratum offerre. Quid vis inquit, faciam? Vis elemosynam, vis corporis sanitatem? Vtrū vis, concedo. Domine, vt videam, hoc rogo, Lumen oculorum omnibus prætulit. Sine illo enim triste est gaudium, id quod Tobias fatetur salutanti Angelo respondens: *Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris sedeo, & lumen calis non video;*

Tob. 5.

Et ait illi Iesus: Respice, fides tua te saluū fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum, magnificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo.

Vt promptum se ad satisfaciendum cæci desiderio obtulerat, ita confestim ei, quod petijt, largitur, imperatiuē faciens miraculum. Respice: Et confestim vidit, qui fuerat cæcus, clarius videns ex gratia miraculi, quā vnquam potuisset ex natura videre. Et sequebatur eum magnificans Deum. Quo ostendit se non modò sanum in corpore, sed in spiritu etiam factum

Ann.
tribuit
que De
bona à
gratias
Domi
E
P
includ
autem
erat tu
quoqu
dem in
fomen
tur, q
tò & h
nis lib
In i
bar, q
fichar
rum r
næ iul
bis co
vt in l
cedebr
mo er
tra ci
nis po
que a
gri. I
rem f
clati f
preci
Discip
plina
discip
Chri
mod
paci
est su
fuer

Hum. Omnis autem plebs ut vidit, dedit laudem Deo. Laudem Deo optimè tribuit, cuius est omne bonum, & à quo omne est beneficium. Laudem namque Deo dare, est donum Dei, cuius est confiteri, nostram indignitatem, quæ bona à Deo recipimus, agnoscere, & profundissima humilitate iuges eidem gratias agere. Quod omnibus nobis largiatur Iesus Christus Filius Virginis Dominus noster, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Cuiusmodi fuerint iubilei privilegia, & quomodo peccatorum obtineamus remissionem.

ECCĒ ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, qua scripta sunt per Prophetas de Filio hominis, Lucæ XVIII. Hodierna Dominica Quinquagesima dicitur, eo quod quinquaginta dierum tempus hoc includat, hodiè quidem inceptum, sed in Paschate terminandum, significat autem numerus hic remissionem. Quocirca in lege annus quinquagesimus erat iubilæus, annus gaudij, remissionis, & libertatis. Simili modo nos nunc quoque poenitentiam incipientes, per quinquaginta dies continuamus, eandem in Paschate, ubi est quinquagesimæ huius finis, quasi in iubilæo remissionem peccatorum recipientes. Multa enim in iubilæo olim concedebantur, quæ nobis spiritualiter per passionem nunc conceduntur Christi. Idcirco & hodiè memoria Dominicæ recensetur passionis, qua nos ad remissionis libertatis quæ iubilæum credamus perductos.

In iubilæo namque fiebat remissio debitorum. Qui enim quicquam debebat, quod ante tempus non poterat solvere iubilæi, iubilæo adueniente liber fiebat ab omni debito. Sic nobis quoque in passione Christi debita peccatorum nostrorum sunt nobis dimissa. Omnes enim eramus debitores diuine iustitiæ ex reatu originalis peccati. Hoc debitum nostrum Christus nobis condonans ita condonat, ut pro nobis eadem etiam debita soluat Patri, ut in Psalmo loquitur: *Quæ non rapui tunc exolvebam.* Secundum quod concedebatur in iubilæo, erat, quod venditores ad vendita reuertebantur. Nempe enim agrum, aut aliquid simile perpetuò potuit vendere, præsertim extra ciuitatem constitutum, sed ad annum duntaxat iubilæi vendebatur omnis possessio, supputando iuxta annos distantes à venditionis tempore, usque ad futurum annum iubilæi, precium & iuxta æstimationis frugum agri. Porro in anno iubilæi reuertebatur, quod venditum erat, ad possessorem suum primum. Et nos quomodo gratis, hoc est, alieno peccato venundati sumus, ita etiam sine argento sumus redempti, hoc est, redempti sumus precioso sanguine agni immaculati & incontaminati Iesu Christi Filij Dei. *Disciplina enim pacis nostræ super eum,* ut Elaias dicit. Quod dictum est: disciplina seu correctio, quæ nobis debebatur & peccatis nostris, facta nobis est disciplina pacis, quia nos non sustinuumus eam, sed nobis donata est, & Christo imposita. In ipsum enim Pater posuit iniquitates omnium. Quomodo autem imposita sunt peccata omnium super eum, ita etiam disciplina pacis nostræ, id est, quam nos pati debueramus, sed condonata est, imposita est super eum. Tertium erat, quod in iubilæo obseruabatur, quia serui, qui fuerant propriæ ac venundati, in iubilæo manumittebantur, & libertati restitue-

Leuit. 25.
Iubilei privilegia mystice.
I. Ephe. 2.
Psal. 68.
II. Esaiæ 53.
I. Pet. 1.
Esaiæ 53.
Ibidem.
III.
Z. stitue-

E. VI
21

stiruebantur pristina. Hoc modo nos, qui sub iugo & serui eramus diaboli, per passionem Christi sumus redempti, & facti filij Dei. Eam ob rē in Apocalypsi dicitur: *Ocisus es, & red. mistinos Deo in sanguine tuo.* De hac liberatione Christus quoque loquitur dicens, *Si filius vos liberauerit, vere liberi eritis.* Quartum erat, quia in iubileo fugiui recipiebantur. Licebat enim tunc in patriam redire. Nobis autem expulsis à patria caelesti, siue exclusis, atque in exilio constitutis, nulla erat spes alia redeundi, nisi in iubileo per passionem Christi, de quo Paulus dicit: *Iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum.* Redire enim nobis licet ad patriam, & ad ipsum per ipsum. Est tamen hic obseruandum, quod per passionem CHRISTI IESV dicimur restitui libertati, & à seruitutis iugo liberari, non est hoc intelligendum de libertate Lutherana, quam Euangelicam ipsi vocant: sed nequaquam Euangelica est, sed Satanica est, carnalis, & quouis nomine honestatis indigna. Neque enim ad hanc libertatem vocati aut liberati sumus, vt quicquid libet liceat, vt nullæ legi obnoxij simus, vt nemini, imo ne Deo seruiamus, quamuis Lutheranos putem non negare seruitutem debere Deo, licet ea, in quibus seruendum est Deo, destruant & explodant. Non sumus o filij ad hanc immundissimam pessimamque libertatem, hoc est ad malè agendi licentiam vocati, sed in hanc sumus libertatem spiritus vocati, vt non ex metu quæ legis sunt faciamus, nec coacti & inuiti, sed iure volentes ea, quæ lex iubet, iam spiritu diligamus ea, quæ iubentur, vt nulla esset etiam lex suapte voluntate bona ac deuota, ea, quæ lex dicit, amaremus. Non ergo ita sumus liberati, vt nulla sub lege simus, sed vt nulla lex sit nobis necessaria, quæ inuitos cogat aut compellat: quod quidem, quod lex dicit faciendum, nos facimus vltro, non impulsim per legem, sed inuitati per gratiam. Vbi autem id ipsum sit, vltroque sit, quod lex iubet, iam non est dicendus per legem cogi, qui sponte sua legem facit, liber viuens: non quasi nullam habens legem, sed quod per nullam est coactus legem. Nemo enim cogi, aut compelli dicitur, nisi inuitus. Quum autem inuitus non sit, quomodo dicendus est compelli sub lege, aut lege? Quare potius legem dicamus ei, quomodo Paulus iusto dicit non esse positam, quia (vt sæpius dixi) legem non inuitus tamen propter legem sibi impositam facit. Quapropter, vt huius iubilei priuilegia obtineamus, curandum nobis est huiusmodi nos inueniri, quibus possint hæ libertates atque immunitates iubilei dignè communicari. Veniamus igitur ante Dominum oportet immunes ac anxij ab omni peccato. Quod hanc quaquam nobis est possibile, nisi per penitentiam id fiat, qua damnamus puniamusque in nobis omne peccatum. Cùm itaque nobis penitentia iam ex tempore hoc statuto sit facienda, non hoc tantam nobis faciendum, vt plangamus castigemusque in nobis peccata præterita, sed vt muniamus nos quoque contra futura. Quæ autem municio, quæ ve armatura validior, aut quod præsidium maius contra omnia vitia, contra tentamenta quæcunque, & contra quaslibet diaboli insidias, quam passio Christi deuotè meditata seu deuote inuocata? Ne igitur viribus nostris deficiamus, muniri debemus armis Christi, id est, eius virtutibus & exemplis. Proinde enim nobis dicitur: *Christo in carne passo, & vos eadem cogitatione armati.*

Apoc. 1.
Ioan. 1.

III.

Roma. 1.
August.

Libertas Lutherana
quæ sit.

Libertati
veræ quæ
necessari-
ant.

1. Tim. 1.

1. Pet. 4.

Et sic
vni
fra no
Christi
Tota
pax oc
fraudis
perpor
aliqui
erimus
etiam
intra
Qui de
fuit, S
line pec
xerunt
aliqui
rum, p
bis pass
fecim
ginus,
camus,
inueni
mus. Sec
baptis
sunt no
quis pe
omnia
catis s
pæccat
miseri
porell
ipsum
dignati
plauit.
Est
catis s
quæ po
tuem
dignu
consili
peccat
saturu
in pecc
mas igit

C. VI
21

Recogitate eum, qui contradi-
tionem sustinuit aduersus semetipsum, ut non fatige-
ret animas vestras. Absque enim confortatione superna ac diuina arma no-
stra nobis sunt magis fatigationes, quam praesidia. In sola autem passione
Christi certa nobis promittitur victoria. Quapropter Origenes dixit:

Tanta est virtus passionis Christi, ut si in corde continuè teneatur, & pro
oculis habeatur, nulla libido superare possit, aut nequitia diabolice
fraudis. Iustè igitur, ac meritò sit, quod hodie nobis Dominicae passionis
praepositur memoria, qua confortemur, ne intolerabile nobis videatur
aliquid pro peccatis nostris pati. Iustissimum autem est nos pro delictis
nostris etiam non nihil nos affligere ac pati. Quomodo enim alias socij
erimus gloriae, si non fuerimus socij passionum Christi. Ut interim hoc
etiam addamus, si etiam nostra nos non excluderent peccata, quomodo
intrabimus aliter regnum caelorum, nisi ea via qua intrauit Christus?

Qui de seipso dicit: *Nonne haec oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam*
suum, Super quo verbo beatus dicit Gregorius: Si sine flagello non exiit qui
pro peccato venit, quomodo flagello digni non erunt, qui in peccato vi-
xerunt? Fallit enim multos stulta praesumptio, qui absque poenitentia,
absque dolore cordis de peccatis suis, putant se introituros regnum caelo-
rum, propterea quod misericors sit Dominus, & ut nos saluaret, pro no-
bis passus sit. Est reuera misericors Dominus, sed poenitentibus: & hoc pre-
sertim tempore, quam diu viuimus. Quare si eius misericordiam negli-
gimus, si resistimus gratiae, si super eius hac misericordia confidentes pec-
catis, iustissimè nobis irascetur, & post hanc vitam implacabilem eum
inueniemus. Est certè pro nobis passus, & pro peccatis nostris, & nos rede-
mit. Sed hac huius liberatione semel vsi sumus, dum eiusdem passionis in
baptismo facti participes, eidem sumus incorporati. Tunc enim omnia
sunt nobis peccata ablata penitus, etiam si vniuersorum hominum solus
quis peccata habuisset, & adultus, aut senex ad baptismum veniret, gratis
omnia ei in baptismo donantur, & Christus qui pro omnibus eius pec-
catis satisfecit, ab omnibus etiam liberat & innoxium facit, ut liberè ei
patere regnum caelorum. Sed non ita donat, ut postea liceat ei super hac
misericordia peccare, ac spiritui gratiae contumeliam facere. Sed quia non
potest, si iterum peccauerit, iterari baptismus, nisi poeniteat, & nisi se-
ipsum afflixerit, aut in corde per contritionem, aut in corpore per ca-
stigationem, luet ea peccata post mortem, quicquid in vita, hic non ex-
pauit.

Est quoque indubitatum passionem Christi pro singulis & vniuersis pec-
catis satisfacere. Sed tantum de hac satisfactione participabis circa peccata,
quae post baptismum patraisti, quantum passionis Christi tibi applicas vir-
tutem & meritum, quantum ve in operibus poenitentiae & misericordiae te
dignum exhibes, ut tibi Christi virtus ac meritum applicetur. Audi igitur
consilium Sapientis: *De propitiati peccatorum noli esse sine metu, neque adicias
peccatum supra peccatum, & ne dicas. Miseratio Domini magna est, multitudinis pec-
catorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo cito approximant, &
in peccatores respicit ira illius.* Altissimus est enim patiens & redditor. *Aspiciat
igitur in autorem fidei, qui praecursor pro nobis hinc iuit ad passionem, re-*

lin-

Z 2

Passio-
nis
Christi
vir-
tus
quanta
sit.

2. Corin. 1.

Luc. 24.
Gregor.

1. Pet. 1.

Hebr. 10.

Eccl. 5.

Hebr. 12.

lin-

lin-

lin-

1. Pet. 2.
Bernard.
Matth. 27.
Luca 22.
Luca 6.
Matth. 3.
Luca 3.
Psalm. 118.
Exod. 5.
Hebr. 8.
Matth. 17.
Iob. 7.
Luca 9.
Peroratio.
1. Tim. 6.
Psalm. 45.
Psalm. 54.
1. Para. 6.
Psalm. 6.
Theon. 3.
Psalm. 46.
- inquens nobis exemplum, vt sequamur vestigia eius.* Bonus, inquit Bernardus miles sua vulnera non sentit, dum regis vulnera intuetur. Non sit igitur durum nobis ieiunare, videntes Christum regem nostrum pro nobis ieiunantem, & inter extrema vita, dum sui nimia torqueretur, nihil nisi acetum & fel gustantem. Nec sit graue à lætitia nobis leuitateq; ac risu continere, si Christum cernimus tristem, pauidum, anxium ac sudore sanguineo madidum. Si præterea orare tædet, vide illum in sanguineo sudore prope orantem. Vide eum aliquando in oratione propter te pernoctantem. Si auaritia tibi dissuadet elemosynâ dare, vide quis dederit tibi omnia quæ habes. Et vnde tu habes vt possis dare elemosynam? Numquid non iustum est, vt pro illius amore panem aut nummum tribuas, qui tibi in cibo potuq; dedit abundantiam? Reddes ne Christo pauperi frigenti aut esurienti, vnde vestiatur, qui diuitias non solum ad necessitatem tibi dedit, sed & ad superfluitatem? Num tibi, vt tu solus habeas, qui solus non viuus, hæc dedit? Intellige quia duntaxat dispensatorem te super his constituit, de quibus tibi nihil plus pertinet quam egeno, nisi vt esum habeas ad necessitatem, reliqua sunt Domini tui ad vsum pauperum suorum. Erubescis ne igitur quod mendico, infirmo, aut egeno opem negas, qui ad Christum quouidie pro cibo, pro potu, pro sanitate, pro salute, & pro omnibus tibi necessarijs orando clamas? Facito igitur dignos fructus penitentia, qui vt digni Deoq; beant accepti, respice vitam ac passionem Christi, tanquam penitentia tua exemplar. Dirige gressus tuos iuxta vitam illius. Scitum est quod Moysi est dictum: *Inspice & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Verum quod hic aliud puras exemplar, nisi Dominum nostrum Iesum Christum, qui tam videndo quam patiēdo nobis exemplar, & pro nobis moriendo redemptio factus est. Postremo, non est tacendum quod piissimus Dominus passionis suæ historiam summatim prædicens, omnes suos Apostolos conuocauit. Porro in transfiguratione non omnes vocauit, innuens, omnes nos vocatos inuitari ad passionem. (Est enim hæc vita præsens vita tristitia, laboris, tribulationum & calamitatum) non autem vocari omnes ad contemplationis dulcedinem. Omnibus enim nobis dicit: *Si quis vult post me venire abneget semetipsum & tollat crucem suam, & sequatur me.* Ea namque, quæ ad salutem sunt omnibus necessaria, omnibus quoque sunt prædicanda. Ea vero quæ paucis perfectis ac raris contingunt, his tantum, quibus prodesse possunt, sunt reuelanda. Nos igitur fratres & filij charissimi, cum cæco quoque hodie, quæ Dominus in itinere curauit, importuno clamore cordis ad Dominum oremus, vt nobis lumen fidei præbeat. Lumen scilicet nostræ cognitionis, quo nos vilipendamus & ab omnibus vilipendi, quantum in nobis est, optemus. Videamus præsentia omnia caduca esse & misera, vnitibus de hoc mundo diligamus. Quicquid enim in mundo est, certissimum nobis sit, nos hoc fallere & seducere. *Nolite ergo sperare in incerto diuitiarum. Nolite considerare in principibus & filijs hominum in quibus non est salus.* Nolite sperare in arcu, aut fortitudine vestra, quia gladius vester non saluabit vos. Sed sperate in Domino Deo vestro. Iste sit vobis turris fortitudinis à facie inimici. Iste refugium à facie tribulantis, quia bonus est Dominus sperantibus in illum, & beneplacitum est ei super timentes eum, & in eis qui sperant

DOMINICA I. QVADRAGESIMAE.

rant super misericordia eius, quam nobis semper presentem faciat adesse in vita & morte benedictus Dei & Virginis Filii Iesus Christus Dominus noster, Amen.

E. VI
21

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMAE,
Epistola B. Pauli Apostoli, II. Corinth. VI.

Hortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. *Aut enim: Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Per arma iustitiae à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam. Ut seductores & veraces, sicut qui ignoti & cogniti, quasi morientes, & ecce viuimus: ut castigati, & non mortificati. Quasi tristes, semper autem gaudentes. Sicut egeni, multos autem locupletantes. Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* Esaiæ 49.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Non iniuria hac Dominica legitur Epistola hæc, quandoquidem hoc tempore poenitentiae instimus operibus, ad quæ maximè egemus gratia Dei, quo non solum hoc fructuose expendatur tempus: verum quicquid alio etiam tempore negleximus, modo recuperetur. Ait itaque Apostolus: Hortamur vos ne vel in baptismo, vel in poenitentiae Sacramento, aliove modo Dei gratiam in vacuum, ociose, absque fructu & sine incremento iustitiae recipiatis. In vacuum enim Dei gratiam recipit, quisquis cum gratia Dei non collaborat, aut qui gratia Dei recepta non vititur, ad quod data est, aut ex illa non fit melior. Ait enim per Esaiam Dominus: Tempore accepto, id est, opportuno & saluti congruo exaudiui te, dans quæcunque salubriter postulasti: & in die salutis, hoc est, tempore gratiae adiuui te. Quam obrem excusare nemo se potest sibi defuisse gratiam aut auxilium Dei, quæ Deus vltro omnibus offert tempore hoc gratiæ. Ecce autem nunc est tempus illud, de quo Esaias loquitur, acceptabile, ecce nunc dies salutis, quibus gratiam Dei negligere haud oportet, sed prospicere, ut nemini dantes vllam offensionem scandali aut iniuriarum, quæ charitati repugnarent, ut non vituperetur, aut minus fructificet tam prædicationis nostræ, quam obedientiæ vestræ ministerium. Sed hoc magis curæ nobis sit, ut in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, non similitudine, sed veritate, ne vita nostra discorde à prædicatione & professione nostra Euangelica. Iuxta quam nemini offendiculum ponere nos decet aut scandalum: quin potius quæ pacis sunt, sectari ad omnes, & quæ ædificationis sunt, alteru- Gratiam Dei in vacuum recipere quid. Esaiæ 49.